

Kiss Károly:

Rendszerhiba és elfáradás? – Vagy következetes elvi politika?

(válasz Farkas Beáta cikkére)

Trump győzelme az Egyesült Államokban szerintem azt jelenti, hogy az amerikaiaknak elégük lett a cancel culture, a woke és az LMBTQ örületből, meg a déli határon beözönlő bevándorlókból és vissza akarnak térni a normalitáshoz. Az amerikai gazdaság ugyanis az elmúlt években szárnyalt, 1990 óta pedig az egyik legsikeresebb korszakát éli. Növekedésben, a munka termelékenységében és minden fontos mutatóban tovább nőtt a különbség Nyugat-Európa és az USA között, sőt, a kínai felzárkózás is megtorpant. Bár az amerikai gazdaságpolitika fő elve a minimális állami beavatkozás, a Biden-adminisztráció hatalmas állami támogatással segítette a gazdaság covid-utáni élénkítését. Az amerikaiak tehát nem gazdasági bajok miatt választottak új elnököt.

Ezek után Orbán Viktor rendszeréről azt állítani, hogy megjelentek a rendszerhibák és az elöregedés jelei – lásd Farkas Beáta írását – , szerintem nagy tévedés. Valójában arról van szó, hogy a 14 éves kormányzás alatt minden külső nyomás és kritika ellenére megmaradt a normalitás útján. És mert a Nyugat az, amely a tévelygések (rendszerhibák!) útjáról majd visszatér a normalitáshoz. A Nyugat migrációs politikájában ez már nyilvánvaló.

Ugyanakkor az Orbán-kormány politikájának egyes vonásait én is súlyosan elhibázottnak tartom. Ilyen a környezetvédelem iránti érzéketlenség. A globális környezeti ügyekben a kormány nyilvánvalóan abból indul ki, hogy a magyar GDP a világ össztermékének csak a 0,25 százalékát teszi ki, és ennyire elhanyagolható a részesedésünk az üvegházhatású gázok kibocsátásából is. Azaz, Magyarország nem játszik szerepet e témában. Ráadásul az utóbbi időkben a felmelegedés antropogén jellegével szemben súlyos tudományos érvek merültek fel. De ezzel együtt – mivel a jelenség civilizációpusztító erővel hat majd – az a helyes hozzáállás, ha úgy cselekszünk, mintha rajtunk is múlna. Továbbá: a fogyasztói társadalom vadhajtásainak lenyesegetésében jelentős szerepet játszik az energiateljesítmény felhasználás megdrágítása és a fogyasztói prioritások áttérítése a több szabadidő, a kultúra, a művelődés felé (a vásárlási mániától és az állandó mobilitási kényszertől).

Farkas Beátának az a vádja, hogy a kormány nem képes megoldani a népesedési problémát, viszont nem indokolt. Ez világjelenség, a népesség minden fejlett országban csökken, bármennyit is áldozzanak erre a célra. A kormány intézkedéseit meg kell becsülni, mert legalább azt eléri, hogy a gyermeket vállaló fiatalok emiatt nem kerülnek rosszabb anyagi helyzetbe.

A tanárok alacsony fizetése miatti kritika jogos, és egyre kevésbé menti a kormányt az a körülmény, hogy ez még a régmúlt rendszerek torz bérvizonyainak öröksége, amikor még a szellemi munkát alacsonyabb rendűnek tekintették a fizikaival szemben.

A korrupció és a rendszer kedvezményezettjeinek vagyonhoz juttatása miatti kritika is indokolt. Bár az elmúlt években „polgárjogot” nyert az az érvelés, hogy valamilyen úton-

módon meg kell teremteni a nemzeti burzsoáziát, ez az út lehetne átláthatóbb és járhatóbb a kormány által nem kegyeltek számára is.

A túlzott központosítás bírálata viszont elgondolkoztató. A társadalmi, szakmai és területi autonómiák egy fejlett demokrácia alappillérei. A központosítás, az állami beavatkozás viszont a gazdasági felzárkózást gyorsító tényező. Ennek köszönhető gyors fejlődését Japán a második világháború után, Dél-Korea és a délkelet-ázsiai kistigrisek felzárkózásukat a '70-es, '80-as években, és Kína száguldó növekedését a '90-es évektől. Ez megfontolandó: mennyire van még szükségünk az állami beavatkozásokra a gazdaságban, és milyen mértékben indokolt növelni a területi és társadalmi autonómiákat.

És hogy a fentiek rendszerhibák lennének? Rendszerhibáról akkor beszélhetünk, ha valaminek a háttérében ideológiai megfontolások, korlátok állnak. De az Orbán-kormány szerintem éppenséggel igen stabil ideológiai alapokon áll, és az említett fogyatékoságok nem ideológiai, elvi háttérűek, azaz javíthatók. A nemzeti konzervatív ideológiából nem következik, hogy a nemzet napszámosainak a fizetését ne lehessen jobban emelni, hogy az akkumulátorgyártás környezeti-egészségi következményeit ne lehessen jobban megismerni és kimutatni, hogy az állami megrendelések pályáztatásánál a nyilvánosság ne kapjon nagyobb szerepet, vagy hogy ne fordítsunk nagyobb figyelmet a természeti környezet védelmére.

Rendszerhiba, sőt, bűn az, amit a Nyugat az elmúlt években művel: az identitások sorozatos és következetes lebontása, meggyengítése, ami az emberek – úgyszólván, mint állampolgárok, és úgyszólván, mint fogyasztók – nagyobb manipulálását teszi lehetővé. És hogy a jövő ideológiája nem a populizmus/szélsőjobb talaján fog létrejönni? – állítja ezt Farkas Beáta akkor, amikor a Nyugat hagyományos identitásokat lebontó ideológiája Amerikában már becsődölt, és Nyugat-Európa média-csinálta globalista balliberális vezető politikus celebei pedig háborúba és csődbe viszik a kontinenst... És hogy a populista/szélsőjobb erők célja a demokrácia teljes felszámolása lenne? – A történelem során ez eddig két baloldali pártnak sikerült: a német nemzeti „szocialistáknak” és a szovjet bolsevikoknak (majd nyomukban a kelet-európai kommunistáknak).

És hogy akkor mégis, mitől duzzad a Tisza párt híveinek a száma? Ez számomra rejtély. Azon különösen csodálkoznék, ha a környezetvédelem elhanyagolása, vagy az alacsony rezsiköltség miatti elégedetlenség vinné tömegesen soraiba az embereket. De a manipulatív közvéleménykutatások kimutatásait majd csak a következő választások eredményei fogják igazolni vagy cáfolni.

Bp, 2024. nov. 13.

A Farkas Beáta cikkére írt válaszomat elküldtem a Válasz.online-nak. A szerkesztőség azonban – a korrektség és a tárgyilagosság jegyében – még csak válaszra sem méltatta.